

PRAHA HOSTÍ VÝSTAVU BLÁZNA, KTERÝ FASCINOVAL I PAŘÍŽSKÉ SURREALISTY

Vlci běsů ve Wölflího křehkém uměleckém srdci

Peter Kováč

Stvořitel univerza se jmenuje výstava v pražském domě U Zvonu představující tvorbu švýcarského všeučelce Adolfa Wölflího. Byl také bezdomovcem a šilencem, který většinu svého života strávil v blázinci nedaleko Bernu a v malířství a hudbě nacházel útěchu pro svá duševní blesnění.

„Když jsem známým řekl, že budeme vystavovat Wölflího, skoro každý mi řekl, že ho nezná. Přitom zakladatel surrealismu André Breton ho označil za jednoho z nejvýznamnějších umělců 20. století. Doufám, že všichni budou Wölflího odkazem zaujati, tak jako já, když jsem před mnoha lety ve Švýcarsku objevoval jeho umění,“ říká Karel Šrp, šéfkurátor Galerie hlavního města Prahy, která výstavu pořádá.

Kolekci pro Prahu připravili ředitel švýcarské Nadace Adolfa Wölflího Daniel Bauman a česká znalkyně umění art-brut Terezie Zemánková ze společnosti ABCD. Oběma se podařilo na vybraných ukázkách představit velmi důkladně Wölflího svět kreativity a fantazie.

Adolf Wölflí se narodil 29. února 1864 ve švýcarském Emmentalu. Otec byl alkoholik a brzy se upil k smrti, matka se šesti dětmi zůstala bez prostředků. Adolf pra-

Ukázka kreseb a koláže Adolfa Wölflího, zleva doprava Megapole, sál v lesoparku, bezejmenná koláž a Vejce kondora.

coval odmala jako nádeník na farmách.

V šestadvaceti byl odsouzen za pokus o zneužití nezletilé, a když se po návratu na svobodu o stejný čin pokusil znovu, byl zavřen na psychiatrickou kliniku ve Waldau u Bernu. Lékaři u něj diagnostikovali schizofrenii. Zbytek života prožil v blázinci,

kde zemřel 6. listopadu 1930 na rakovinu.

Jeho kresby a koláže doprovázejí na pražské výstavě přeložené záznamy psychiatrů, popisující detailně duševní stavy Wölflího. Z dokumentace se dozvídáme, že byl občas agresivní vůči ostatním chovancům, rád štípal dříví, ale především na sa-

motce neúnavně kreslil, psal rukopisy a skládal hudbu. Byl tím naprosto posedlý.

Vytvořil smyšlený literární životopis, ve kterém ve svých snech procestoval Severní Ameriku i Grónsko a popisoval gigantické jeskyně, které skrývají celá města.

Dne 11. března 1916 ošetřující lékař zaznamenal: „Nyní kreslí

opravdu krásně s mnohem většími obměnami. I umělci považují jeho výtvořky za umění. Obsahově se jeho kresby drží stejných věcí: ptáčky, obří města, rozsáhlá podzemí, obří sudy, veledomy.“

Když mu došly pastelky nebo papíry, byl nepřičetný. Lékařům vždy tvrdil, že má vidiny, které mu samy vnucují obrazy. Pova-

žoval se za génia, své kritiky mlátil hlava nehlava. Vášně u něj byla stejná jako u Vincenta van Gogha.

Po Wölflím zůstalo 25 tisíc stran textů, skladeb a číselných záznamů, doprovázených třemi tisíci kresbami a kolážemi. Jeho výtvarná díla jsou zvláště zajímavá a komplikovaná. Jako by z ornamentů a čísel skládal střípky svého vlastního světa fantazie.

Jean Dubuffet ho považoval za nejvýznamnějšího z umělců art-brut, jak pojmenoval výtvarnou tvorbu duševně nemocných, a švýcarský historik umění Harald Szeemann jeho dílo představil v roce 1972 na Documentu v německém Kassel, renomované přehlídce současného umění.

Bauman a Zemánková pro Prahu připravili výstavu, která by mohla být ozdobou kulturního dění v Paříži nebo New Yorku. Je to skvělá a promyšlená expozice, k čemuž náleží také katalog firmy Arbor vitae s překlady literárního Wölflího odkazu a navíc speciální komponované pořady Vlci v srdci výtvarníka Petra Nikla a hudebníka Miroslava Černého 1. a 2. dubna v Divadle Archa, věnované hudebně vizuálním ozvěnám Wölflího tvorby.

Mediálním partnerem výstavy, která potrvá do 27. května, je deník Právo.